

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

Szerkesztik: Dr. KUN BÉLA és Dr. RÉVÉSZ IMRE. Főmunkatárs: Dr. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Ködös úton.

A jövő mindig bizonytalan és az újesztendő küszöbét mindig szorongó érzésekkel lépjük át. Ennyire bizonytalannak azonban aligha érezhattuk magunkat, mint ezekben a nehéz napokban, amikor igazán ködös úton haladunk, azt sem tudjuk, előre-e vagy merre, mert nem a jövő esztendővel, nem a jövő héttel, de tán még a jövő órával sem lehetünk tisztában.

Az egész emberiség nagy zűrzavarban él. A kapitalizmus válságáról, a parlamentarizmus válságáról, a társadalmi rend válságáról, a keresztyénség csődjéről és az egész civilizáció csődjéről beszélnek az emberek, anélkül azonban, hogy megtudnák mondani, mi az, aminek jönni kell annak a mindennek helyébe, ami nem jó.

Bizonyára nagyon nehéz napok ezek és sok megpróbáltatásnak tesz ki mindnyájunkat. Nekünk azonban sem aggódnunk, sem csüggednünk nem lehet; nekünk nem kell és nem szabad új utakat keresnünk, legföljebb azt vizsgálnunk, hogy amit eddig cselekedtünk, valóban a magunk feladata volt-e?

Ebben a tekintetben bizonyára legtöbben, sőt tán mindnyájan, szomorú eredményre jutunk és kénytelenek leszünk megállapítani, hogy bizony mi idegen területen kalandoztunk és nem a magunk dolgát miveltük. Azonban ebből nem az következik, hogy új feladatot keressünk, hanem csak az, hogy magunkat újítsuk meg.

A Jézus Krisztus örök és örök az Isten igéje is. Nekünk nincs, nem volt és nem lesz más feladatunk, mint Jézus Krisztust keresni az Isten igéje fényével és hozzávezetgetni embertársainkat is. Ebben megtaláljuk a boldogságot és megelégedést: Jöjjetek hozzám, akik fáradtak vagytok és akik sok terhet viseltek, én megvigasztallak.

Vissza kell jutnunk a gyermek boldogságába, aki kétség nélkül és félelem nélkül bízza magát erősnek tudott atyja kezére. Ha valamikor, ezekben a gondterhes időkben kell újra meg újra elismételni Jézus szavát: ne legyetek szorgalmasok a holnapi napról; és kell ezerszer meg ezerszer rágondolnunk a hajunk szálára,

a verebfiókára, a mezők liliomára és az égi madarakra.

Az evangéliom jó hír: a szomorúságban is vigasztalás.

Ez tegye boldoggá új évünket.

K. B.

KÖZÉLET

Szélmalom-harc.

„Szár az ágon, hallgató ajakkal
Meddig üllök csüggedt madarak?”

Mindig mély elkeseredéssel, leverő megdöbbenéssel gondolok vissza a tabi-tótfalui kísérlet eredménytelenségére, midőn nem is oly rég, alig néhány évvel ezelőtt több lelkes apostol kálvinista napilap indítása érdekében tett próbálkozást. Érthetetlen, s úgy a közel, mint a messze jövőre nézve végzetesen szomorú, kétségbeesztő tünet vetette előre árnyékát református egyházi életünk terén, midőn a próbamegrendelés számbavétele után váratlanul azt lehetett megállapítani, hogy a napilap megteremtése körül a remélt, sőt követelhető buzgóság, tettekeskedés körül körül-belül csak valami 300 egyházi lélek tudott felbuzdulni, bár a vigasztalásnak némi biztató sugara csillant fel annak megállapításában, hogy a sokszor közönyösséggel megvádolt világiak részéről körül-belül háromezer protestáns egyháztagnak jelentkezett a megindítandó protestáns napilap pártolására. A kezdeményezők kalkulációja szerint — ha jól emlékszünk — legalább tizenötezer megrendelőre lett volna szükség. De mivel majdnem csak ötödrész annyi előfizető ígérkezett, amiből valószínűleg még jelentékeny szám maradhatott volna el, a vállalat megvalósítását el kellett — ki tudja mikorra — odázni. A helyzet azóta se javult, a viszonyok folyvást rosszabbodtak, sőt reményt nyújtó jelenségek se mutatkoztak azóta se sehol, holott a lap működésének szükségessége azóta még égetőbben jelentkezik. Az időközi (heti) protestáns sajtó

sem él valami virágzó életet, Szerkesztői ellenszolgáltatás nélkül dolgoznak. A vidékről érkező termelés szűkös. A lap terén fel-felmerülő, irányító, eszméletű gondolatok a papiroson maradnak. Kiáltó szókká lesznek a pusztában. Egy-egy legalább foltozgatni törekvő közlemény (mert hiszen radikális reperációkra az idő ma úgyse igen kedvező) visszhang nélkül vész el a levegőben.

Érzem s be is ismerem, hogy kissé hosszadalmas is lesz ez a bevezetés ahhoz a kérdéshez, melyet ezzel az uttal szóvá akarok, *szóvá kell tennem*. Csak még azt legyen szabad megjegyezniem, hogy bajaink özönének okát ne csak másokban, de önmagunkban is keressem. Mert mi már sokszor a kényelmes magaeleresztés, a még kényelmesebb nemtörődés, s ezek miatt a folytonos elgyengülés útját tapossuk, ennek pedig szomorú vége a — pusztulás. Nem néztünk gondosan szét magunk körül. Szerveztünk ugyan jó egynehány tucat egyesületet, kört, tartunk untalan értekezleteket, vége-hosszát nem érő tárgysorozattal kongresszusokat, de eredményt nem sokat tudunk felmutatni. Nem lesz céloom azonban önön bajunknak ezzel az ágazatával foglalkozni. Más a céloom, és pedig az, hogy felrázzam szendergésekből a közfigyelmet egy téren való vigyázatlan felfogásra, magunk tartására, midőn magunk fűrészeljük magunk alatt a fát; vulkánon táncolunk, de úgy, hogy táncosnénk

becsap bennünket, ő maga vígan penderül tovább a maga útján, de a muzsika árát mi fizetjük, a költség a mi nyakunkon marad. A *konverzitáságról* s az azzal kapcsolatos káros, ferde helyzetről akarom a leplet kissé felemelni; egyidejűleg kérem a gondolkozó főket, a hozzáértőket, a jobb szeműeket, az avatottabbakat, hogy szívleljék meg elgondolásaimat, taglalják tovább a felvetett kérdést hozzáértőbb belátással, mint én azt megtenni képes voltam.

Szeretek templomba járni s ha csak egészségi állapotom engedi, minden vasárnap ott vagyok az Úr házában. Jól sem érezném magamat, ha ezt el kellett volna mulasztanom. Ha aztán semmiképpen nem jelenhetek meg a gyülekezetben (vén ember vagyok, a kemény hideget már nem bírom egészségem kockáztatása nélkül kiállani), itt van az új idők felséges találmánya, a rádió, ennek közreműködésével végig hallgathatom vasárnaponként akár három felekezet templomi szertartását is. Nagyon tanulságosak ezek a meghallgatások, részvételek így egymás mellett, egymásután következők. Így történt aztán meg egyszer, hogy a közelmúlt egyik vasárnapján a rádió exklamátora a római vallásúak istentiszteletét jelezte a budavári egyetemi templomban. A bejelentés lelegejét elszalasztottam, mondják, hogy Bangha páter, a jezsuita rendfőnök lett volna a szónok, s az alapige a Jézus hegyi beszédéből lett volna fel-

TÁRCA

A Vay-ak.

— Székelyhidy Béla esperes köszöntőjéből. —

Amikor a közgyűlésen elhangzott beszédemben a nagy Vay-család tagjairól megemlékeztem, el kellett hallgatnom az idő rövidségére tekintettel fontos momentumokat, amelyeket, mint glóriás fényt oda kell vetítenem a mi ünnepeltünk feje fölé, nem azért, mintha arra szüksége lenne — avagy hogy ezek folytán még nagyobb elkötelezést érezzen —, hanem azért az értékért, mely belőlük kiárad s multunk ragyogó darabja.

Arra kértem ugyanis üdvözlő beszédemben Gondnok urunkat, hogy a kuruc Vay Ádám hűségével s a báró Vay József kálvinista őszinteségével és nyíltságával — mert hiszen talán erre van magyar közéletünknek a legnagyobb szüksége — vezérkedjen előttünk. Annak a Vay Ádámnak a hűségével, ki a magyar történelem egyik legnagyobb fiát: II. Rákóczy Ferencet — övéit, hatalmas nagy vagyonát elhagyva —, elkísérte a szomorú rabságba s ott halt meg a rodostói vívódásban, de haláláig a nagy fejedelem kuruca maradt.

Kértem továbbá, hogy báró Vay József kálvinista őszinteségével és nyíltságával vezérkedjék. Annak a Vay Józsefnek a nagy lelkével, ki a kalapos királynak, II. Józsefnek leg-

bensőbb és legkedveltebb embere volt, kit a császár oly sokra becsült, hogy a szeptemviratusi titkos tanácsuléseket, melyeken maga a császár elnökölt, nem nyitotta meg, ha esetleg báró Vay József késett, míg meg nem érkezett; akivel II. József oly bensőséges viszonyban élt, hogy bugyü pestmegyei birtokán, ha Budán tartózkodott, gyakorta meglátogatott s a családi ereklyék között ma is őrzik azt a sevri porcelláncsészét, melyből a nagy újító császár kávézgatott s a türelmi rendelet megszületését ezek a bizalmas együttlétek készítgették elő. Egy ilyen alkalommal váratlanul arra hívta fel báró Vay Józsefet a császár, mondja meg neki áperthe: miért nem szeretik őt a magyarok? Mire Vay József kálvinista őszinteséggel csak annyit válaszolt, mert felséged sem szereti őket!...

Amikor e drága gyöngyöket e kedves alkalommal letörölgetem és megragyogtatom, arra kérem Gondnok urunkat, legyen a mi anyaszentegyházunknak bús, magyar éjszakáknak reményt adó kuruca, hallassék messze, mint a tárogató érces szava kiáltja s megalkuvás nélküli hajthatatlansággal haladjon tovább utain, lelke lángja legdrágább kifejezője az az őszinteség és nyíltság legyen, mely nagy elődje ajkát még a császár előtt is igaz szóra kényszeríté, hogy felragyogjon végre fondorlatos és álnok utakon tévelygő magyar közéletünk felett az igazság, testvériség és megértés várva-várt hajnala.

véve (Máté V. 23., 24., 25., 26.). Nagyon megörültem a véletlennek, mert a textust még legátuskoromból ismertem, s felette termékeny szövegnek találtam annak bizonyítására, hogy mindaddig nem lehet Isten előtt kedves a mi áldozatunk (imánk, hálaadásunk, könyörgésünk), míg felebarátainkkal lelki közösségben nem élünk. Bár az időjárás kedvezőtlen volt, távoli zivatarok a beszéd teljes meghallását és megértését nagyban gátolta; annyit megállapíthattam, hogy a frázisokban, virágzóporos stílusban gazdag s nagy páthosszal előadott beszéd messze maradt a néhai való jó Kis Ádámnak erről a szövegről reánk maradt kiválóan értékes, hatásos beszéde megett, kidolgozásban az egységet nem is lehetett kivenni, de egyet jól megértettem: nagyon kikelt a páter azok ellen, akik hitvallást változtatnak (értsd: akik a római vallásról protestánsokká vagy más vallásúakká lesznek). Kiméretlenül reámutatott arra, hogy ezek a vallásváltoztatások soha se hitbeli meggyőződésen alapulnak (ebben ugyan nem volt minden változtatási esetre vonatkozólag igaza a páternek); hanem anyagi előnyök, házassági szövetség köthetése, hatalmi befolyáshoz jutás, vagy együttvéve valamennyi. Hogy valamennyit kárhóztatóan elítélte, katolikus „testvéreit” a mélységes pokol minden szörnyűségeivel fenyegette, az már igen természetes volt ő tőle.

Nem sokkal ezután arról értesültem, hogy nagy városi, iskolázott, református vallású atyánkfia egyik plébánián a római vallásúakhoz való áttérésre kínálkozott fel, de azzal a kikötéssel, hogy neki valamiféle elhelyezkedést, szóval jövedelemmel járó állást biztosítsanak. De a plébános válasza nem volt valami kecsesítő. Ismerhette embereit. Kijelentette nevezetesen, hogy az áttérésre vonatkozó jelentést igen szívesen fogadja, de az állást nemcsak nem biztosítja, de még csak kilátásba sem helyezheti. Így aztán az áttérés, legalább máig, még abba maradt.

Így tolul aztán szemem elé, hogy mi, jámbor kálvinisták többször nem így jártunk el, mint a plébános. Évtizedek óta aggodalommal sőt visszatetszéssel tapasztalom, hogy ha római vallású egyházi, ifjú ember egy pár szép ragyogó női szem bűvös varázsának hatalma alá kerül és a természetellenes coelibátusi állapotot elviselhetetlennek érzi, keresi (és sokszor meg is találja!) az alkalmat arra, hogy hozzánk áttérjen, nálunk megfelelő álláshoz juthasson, aztán Isten törvénye szerint házassági életre lépjen, amikor aztán boldogan morzsolhatja le életének hátralevő nem is napjait, vagy éveit, de évtizedeit. És mi a hibát akkor követjük el, amikor az áttérni készülő atyafinak nem azt válaszoljuk, mit a fentebb említett plébános, hanem kimódoljuk, sőt esetleg kiforszírozzuk a Katica mellé a katedrát is a hitehagyó férfiúnak. Befogadjuk őket lelkésznek, tanárnak, tanítónak, kántornak, csakhogy a hozzánk

tértek statisztikájában egy-két fővel többel számolhassunk be a kanonika vizitációnak. Elhamarkodva ne vádoljon meg senki kenyér-irigységgel. Semmi szavam nem lehet az ellen, ha pályázathirdetés esetén egy hitsorsosunk se nyújtotta felénk a kérő kezét a kenyérért, vagy ha a konvertita pályázó olyan kimagasló jelenség volna pályázó társai felett, hogy messzire kiemelkedő kvalitása kapacitás lenne a többi, református vallásban született és állást, nevelkedést keresők felett, ámbár én az előnyt még ebben az esetben sem nyújtanám egykönnyen a konvertitának a kenyeret. De végigfutva az így nálunk kenyeret nyert férfiak elég hosszú során, egyetlen egyen sem akadhat meg a figyelem, hogy akár akkori kvalitásánál, akár azóta tanusított rátermettségénél fogva érdemesnek bizonyult volna arra, hogy kedvéért több, más velők felérő hitsorsosunkat mellőzhettük volna. Egyszerű, közepes, sőt néha nem éppen kielégítő eredményt produkáló kapacitások voltak többen is. Aki kételkedik állításom helyessége felől, vegye magának azt a fáradságot, hogy nézzen szét a konvertitaság útján nálunk álláshoz jutott egyének sorozatában.

A római vallású papok, tanárok stb. neveltetése olyan rendszerbe van beleszorítva, olyan vonalak között van vezetve, olyan gondolatvilággal megtöltve, hogy aki annak sajátos, öncélú retortáin átpréselődött, letörölhetetlen karakter patinájával lett bevonva egész életére.¹ Annak a szó mély és igaz értelmében kifogástalan lelkületű kálvinistává átgyúródni lehetetlen. Kitorölhetetlen, sajátos bélyeget nyom az ő papi nevelésök a lélekre, úgy, amint azt a latin példabeszéd réges-régen megmondotta: „*quo semel est imbuta recens servabit odorem festa diu*”. És hogy így legyen, míg a hierarchia élt, arra volt, van és lesz is gondja az ő papnevelési rendszeröknek, a rendszer törvényei szigorú érvényesítése útján. Itt aztán gondoljunk a mi lelkészképző rendszerünk lehetőségeire. Ne ámit-suk magunkat, hanem ismerjük be, hogy harcosaink kiképzése körül nem vagyunk kellően ügy felkészülve, sokszor rajtunk egészen kívülfekvő okok miatt, már csak szegénységünk következtében is úgy, mint odaát. Aztán a vizitkártya, az oncle, a tanté beavatkozása is sok kárt okoz nekünk. Néha éppen lehetetlen helyzet elé állítja még intézőköreinket is a sok kilincselés. Hosszú évek eltelte után is háborzongva gondolok vissza arra a sehogyse sikerült beköszöntő beszédre, melyet egy sebtiben hozzánk áttért atyafi tartott olyan gyülekezet előtt, mely nagyrészt intelligens elemből állott. Kínos csalódást váltott az ki az egész hallgatóságból, nagy szorongások között. A nem arravalóságról aztán maga az ifjú ember is nem sokára meggyőződött, és igen helyesen, megvált a nem neki való pozíciótól.

Hogy a római egyház tőlünk hozzá áttért egyént valaha lelkészül, vagy éppen tanáru

¹ Ez aztán a „character indubile”.

vagy kántorul akceptált volna, erre esetet csak egyet ismertem, bár valószínűleg megtörténhetett ilyen több is. De az előttem ismeretes ritkaság olyan volt, hogy a lelkésznek befogadott egyén teljességgel nem is a mi református lelkészi státusz körébe való alak volt.

Nagyon parányinak érzem magamat ahhoz, hogy bizton remélhessem, hogy a református közvéleményt felkelteni igénytelen elgondolással sikerült volna. Azért adtam közleményemnek a Szélmalomharc címet. Mottónak pedig azért választottam nagy költőpapunk pár sorát (bár némileg más vonatkozásban), hogy megszólalásra bírjam azokat a nagytekintélyű egyházi és világi férfiakat, kiknek erőteljesebb hangja messzebb elhallatszik az én gyenge szómnál, akik kiérdemelt tekintélyükkel gyámolítására jöjjenek az én fájdalmas feljajdulásomnak.

i. R. S.²

Magukra maradtak-é az egyházak?

(Néma gyermek szavát ki érti?)

Nem az állam és az egyház szétválasztására vagy az állami segélyek apadásaira gondolnak sokan, mikor azt mondják, hogy az egyházak magukra vannak hagyatva, hanem különösen a lelkészválasztások juttatják az embereknek eszükbe azt, hogy miért kell ennek így lenni nálunk? Nem lehetne másképp?...

Miért van az, hogy egy-egy lelkészi állás szabad zsákmánynak látszik olyanok számára is, akik emberi látás szerint egyáltalán nem alkalmasak annak betöltésére? Miért kell annak úgy lennie, hogy nincs módjában semmiféle szervezetünknek irányító befolyást gyakorolni a gyülekezetekre és a jelöltekre az állások betöltésénél?...

Régebben meg volt az egyházak, illetve a lelkészek bizonyos mértékű osztályozása, de az nem látszott megfelelőnek vagy elég kálvinistának, vagy liberálisnak, vagy demokratának, meg is szüntették.

De ha ez a mostani rendszer, mondjuk törvény ugyanesak nem megfelelő, miért nem lehet változtatni rajta a mai legjobb belátásnak és az egyház — magasabb szempont szerint: az Isten országa — érdekének megfelelőleg?...

Sőt továbbmenve, ha valaki személye szinte akadályos már ottan az egyházi élet virágzásának, talán a közbékének és a lelkek nyugalmanak, miért nincs arra hatalom és mód, hogy más helyre — talán az ország másik felébe — helyeztessék el?... Ez még mindig jobb volna, mint a régi papmarasztás és nem fájna odáig a dolog, hogy némely helyen már nem is kívánják a papválasztást. (Ez csak nem nevezhető a kálvinista demokrácia csúcsának?)

Hogy ez a kérdés a legnehezebb és nem lehet tudni, hogyan válnék be egy újabb törvény, tudjuk, de ma már azt is számításba kel-

² Öreg érdemes munkatársunknak a lényegben igaza van, habár az általánosítás nagyon kemény. Szerk.

lene venni, hogy kitűnő ifjúsági lelkipásztor lehetne abból, aki a vénék kezelésére nem alkalmas. Pompás és Isten kedve szerint való falusi lelkipásztor válhatnék abból, aki városi gyülekezetbe nem való. Hány kis gyülekezetben szolgáló pásztor ereje, tehetsége és lelki képessége — (ha a tudományát nem említem is —) várja a nagyobb munkatért, a nehezebb posztot stb.?...

Szóval: azt kérdezik sokan, mindenütt szerte az országban, egyházukat szerető és féltő emberek, hogy valami szellemi, lelki rőföt és arravalósági mértéket tudatosan, tervszerűen és erélyesen — ahol a tapintatosság kevés —, miért nem veszünk mi is elő?... Miért csak úgy magától lesz, válik és történik itt minden?...

Mégis csak fájó és bántó, hogy a más lelkész elhelyezési rendszerrel bíró rom. kath. egyházból sem a baptisták, sem a millenisták nem tudnak hódítani és hajnali misére is járnak a hívek. Mégis csak különös, hogy nálunk sok helyen abban merül ki az emberek egyházasága, hogy folyton a fizetést sokalják és nem egy helyen valóságos művészet az egyházi költségvetést és adókulesot az illetékes szerveken keresztülvenni!... Az adóbehajtásról nem is szólva!...

Kifogásolni, hibákat meglátni és szóvátenni mindig a legkönnyebb volt. Úgy gondolom, hogy nem kellene megvárni, míg a néma gyermek megszólal és ő mondja meg, hogy ezután pedig így akarjuk.....

De elhallgatok. Nem mondom meg, hogy ki az a néma gyermek. Még azt sem mondom, hogy jobban tudom mint más, hogy mi lenne az orvosság, de azt állítom, hogy nálamnál jobban senkinek sem fáj az, amikor azt hallom egyszerű és nem egyszerű emberektől, hogy mi magunkra vagyunk hagyatva és nem törődik mivelünk senki.

Ezt nem éppen csak arra értik, hogy itt, vagy amott folyik-é belmisszió, vagy nem folyik, hanem arra, hogy amilyen nagy öröm és nagy áldás egy-egy generális vizitáció, úgy kellene a fáradhatatlan püspökök példáját követni valami olyan nagyszerű és áldásos reformnak, ami a mai időkben megnyugtathatna mindnyájunkat, hogy úgy a lelkészválasztások, mint egyéb egyházi dolgok nemcsak hogy az általunk legnagyobbra tartott kálvinizmusnak, de Istennek dicsőségét is szolgálják, a gyülekezeti béke és egyházi élet virágzása által.

Azt kell mindenkinek megérteni, hogy most már nem a kisebb, vagy nagyobb pozíciókról, titulosokról, tisztségekről, hanem az egyház létéről, — a „Lenni, vagy nem lenni”-ről — van szó. Ez több és nagyobb mindenérzékenységnél, minden egyéni érdeknél!...

A legkisebbek ezt látják, érzik és tudják. Csak azok ne tudnák, akiken sok, a legtöbb fordul meg?... Nem hisszük, sőt tudjuk, hogy a néma gyermek nem hiába fordul hozzájuk, most még csak esdő tekintettel. **Kósa Béla.**

ISKOLA

Összefoglalás.

A D. P. L. idei 44. számában jelent meg *Multunk, Jelenünk, Jövönk* című cikkem. — Válasz jött rá a 46. és 47. számban. Lehető röviden válaszolok rájuk és ezzel pontot teszek az ügy után.

*

A 46. szám ugyane cím alatt polemizál velem. Ezt írja: „Tanítótól várt tiltakozó felszólalás, nem jött.” Kérdezem: miért nem jött? Azért, mert tanítótársaim igazat adtak nekem! Ez csak világos?! Az sem lehetetlen ugyan, hogy lekötöttségükben nem merték a témát bővíteni...

Hogy én cikkem hangjával, tartalmával felborítani, megzavarni akarok? — tiltakozom! De most is bebizonyosodott: Szólj igazat: betörik a fejed!

Hogy a református tanító életéről torzképet festettem? Erre kettő a megjegyzésem: 1. *Csak* 1880-ban léptem tanítói pályára, tehát igazán volt éppen elég időm a helyzetet (közvetlenül!) megismerni; 2. sehol sem írtam, hogy amit kifogásoltam, mind egy helyen van összezsúfolva! Ez itt, az ott, amaz amott stb., de megvan mind.

„Tanítóink ma egészen jól vannak dotálva!” — írja. Ez a hét legjobb vice! Tessék a D. P. L. idevágó hirdetéseit elolvasni, átszámítani! Erről nagyon elég ennyit írni. — Ne csak a jövedelmet, hanem a *munkát*, a *lekötöttséget* is tessék eszerélni!

A tanítóra régen is, ma is annyian *ügyeltek*, mint most. Ma csak támogatója van? Nem, kérem, nem!... Nem is lehet, mert ez világi- és egyházi törvényellenes lenne. Felügyelő kell, de nem tucatszámra. Megjegyzem, hogy a tűzoltók sem azért vannak, mert feltétlenül tűz lesz!... Ne tessék tiltakozni: Úgy van, amint írtam! Ha van kivétel: le előtte a kalappal! És ezekre a helyekre cikkem nem is vonatkozott. Akinek nem inge, ne vegye magára.

Sehol sem állítottam, hogy a tanító, mint ember, minden mások fölött áll. Dehogyan áll, hiszen ő is ember! Csak az a hiba, hogy sokak szemében ma is túl-kicsi emberke. (Van rá bizonyíték a tanügyi lapokban elég.)

Hogy cikkem vége *nem komoly*?! A magam nevében jegyzem meg: bántó ez a feltevés, ezért tisztelettel, de teljes határozottsággal visszautasítom! De a D. P. L. sem olyan lap, hogy *akármit* közöljön. Ismétlem, amivel kezdtem: az anyagot nem egy helyről szedtem össze, de teljes egészében úgy van, amint írtam! Önérzettől duzzadó megjegyzésekkel, tiltakozásokkal a tényeket nem lehet megmásítani, kitérőlni, eltüntetni! Oda egészen *más* kellene!

Erre azonban szintén tanítónak nevelt három gyermekem (egy fiam, két leányom) is — ügylátszik — a többi ezerrel egyetemben, hiában vár.

*

A 47. számban *Pap-tanító* című cikk egészen más! Bevezetőjét, folytatását, befejezését aláírom. Igaz, nem magával a cikkel foglalkozik, de nagyjában abban a gondolatkörben mozog. Ilyen tartalmú és hangú tárgyalással még bizony egy kalap alá jutunk!

Adja Isten, hogy így legyen! Kívánom az új tanító nemzedék és egyházunk jövője érdekében, tiszta szívemből!

*

Vigasztalásul, hogy nemcsak nálunk van baj, közlöm a *Nemzetnevelés* 1930 dec. 15-i számából ezt a cikkészletet:

„A kántortanítók azon kötelességei, melyekért fizetést nem kapnak: adventben húsz hajnali mise, a 1 óra, összesen 20 óra, évenként legalább 10 körmenet, összesen 10 óra, minden nap egy kis mise, összesen 182 óra, 70 ünnepi mise, 70 óra, 122 litánia 61 óra, 26 októberi litánia 26 óra, 26 májusi litánia 26 óra, 12 nagyből ajtatosság 12 óra, együttesen 407 óra. Megjegyzendők: 1. az egész év minden napján leköti a kántori teendő, amelyeket mind tanítási órák előtt, vagy után végez; 2. vasár- és ünnepnapokon délelőtt, délután sem mozdulhat el a községből; ha elmegy, helyettesről kell gondoskodnia; 3. sem karácsonyi, sem húsvéti, sem nyári szünete nincs; 4. a hajnali misék alatt a legtöbb tisztviselő még alszik, az októberi és májusi litániák alatt pedig a tisztviselők nagy része meg családja körében piheni napi fáradságait; 5. a temetések és körmenetek alatt sokszor egészsége is veszélyben forog; 6. az iskolában ugyanazt a munkát végzi, mint a többi tanító, sőt sok helyen az igazgatói teendőket is (díjtalanul) végzi; 7. a kántortanítók nagy része a szövetségi élet, levénte-oktatás, dalárdavezetés, iskolán kívüli népművelődés és a községekben levő társadalmi egyesületekben rengeteg munkát végez, legtöbbször persze díjtalanul; 8. nincs a tisztviselői kategóriák között egy sem, melytől a rendes, hivatalos ténykedésen kívül ennyi munkát kívánnának; 9. egy hat elemi osztályt végzett levénte-oktató óránként 2 pengőt kap; a kántor is megérdemelne legalább ugyanennyit.”

Ebből az idézetből látnivaló, hogy máshol is van ilyen „felforgató”, mint én. Illetőleg, aki az általános helyzetet — *saját magunkét!* — tisztán látja. Itt magától jön tollamra apósom — szintén református lelkész — egyik szentenciája: Akinek a hasa fáj, keressen rá laput! Hát én csak ezt a laput keresem.

És ha a tanítóóság netalán megtalálja azokat, akik hozzánk — ilyen alacsonyra — fel tudnak emelkedni: bizonyos, hogy az írásokból ismert, régi, intenzív református egyházi-

és világi élet újból megszületik. De ennek én már majd csak felülről örülök...

Végeztem, nincs több mondanivalóm.

Horváth E. János.¹

Előfizetési felhívás.

A Debreceni Protestáns Lap-ot, Magyarország legrégebbi református egyházi lapját, minden áldozattal fenntartani kívánjuk.

Ennek a feladatnak csak akkor nem teherünk eleget, ha a részvétlenség akkora mértékével találkozunk, mint a múlt esztendőben, amikor az előfizetők túlnyomó nagy része hátralékos maradt.

Jól tudjuk, hogy ma nehéz az újságra való pénzt előteremteni. Azért megkíséreljük az előfizetési árat leszállítani oly módon, hogy a lapot az 1933. évben *egész évre* adjuk hét pengőért.

Természetesen ezt csak úgy tudjuk teljesíteni, hogy viszont a lap terjedelmét redukáljuk s az eddigi évenként 52 ívnyi terjedelem helyett 25—30 ívnél többre nem kötelezhetjük magunkat.

Kérjük olvasóink támogatását s az előfizetési pénz beküldését.

Postatakarékpénztári számlánk: 43,916.

A Debreceni Protestáns Lap szerkesztősége.

HALOTTAINK

Sipos Józsefné Szeles Borbála, Sipos József túrístvándi lelkész, szatmári egyházmegye esperes felesége Debrecenben, az egyetemi klinikán meghalt. Temetése 25-én délután volt a Köztemetőből. Az Úr adjon az elköltözöttnek csendes nyugalmat, a gyászolóknak pedig vigasztalást.

KÜLÖNFÉLÉK

Dóczy Gedeon emlékezetére születésének századik évfordulója alkalmából két ünnepélyt is rendeztek, abban a két iskolában, amelynek keletkezése és fennállása a Dóczy Gedeon nevével válhatatlan kapcsolatban áll. Mindkét ünnepélyen Konczné Karácson Ottilia, a debreceni Dóczy-intézet igazgatója mondta az emlékbeszédet, remekbe formált képet adva az öreg Dóczy bácsiról, aki a magyar nőknek annyi nemzedékét nevelte fel s akit ő már kezdő tanárnő korában is mint sok tapasztalatú és feltétlen tekintélyű öreg urat ismert. Az alól a

¹ Csakugyan jobb ezt a vitát nem folytatni. Mi úgy látjuk, hogy állandóan növekszik a lelkészek és tanítók közötti egyetértés és testvéri közösség. Valóban ez az egyház nagy érdeke. Azzal hogy folyvást sebekre mutogatunk, nem szolgáljuk a gyógyítást. Szerk.

benyomás alól, amelyet a fiatal leány a korban és kapcsolatban családtyai karakterű igazgatójával szemben szerzett, a köztisztületben álló igazgatónő ma sem tudja s bizonyára nem is kívánja magát emancipálni s a csodálatba hajló tisztelet és mélységes szeretet hozta ajkára a szavakat: így lett beszéde csakugyan a „valónak égi mása.” A szép és értékes beszéd egyzersmind egy mozaik darab a magyar kultúra történetéhez.

Dóczy vagy Dóczy? Ez a kérdés merült fel a legutóbbi Dóczy-ünnepély alkalmával. Jól megmagyarázva, oda megy ki a kérdés, hogy vajjon a nagyhirű és nagyértékű leányiskolát Dóczy Gedeonról vagy Dóczy Imréről nevezik-e. A presbitérium határozata, amely a nevet adta, az utóbbira, vagy legalább inkább arra enged következtetni. De bármekkora nagy hálával, tisztelettel, kegyelettel gondolunk is a magyar református oktatásügy történetében páratlanul álló Dóczy Imre utólréhetetlenül nagy érdemeire, el kell ismerni, hogy a leányintézet neve Dóczy Gedeontól származik. Dóczy Imre még pataki theologus volt, amikor nagyanyáink már „Dóczy bácsihoz” jártak iskolába s Dóczy Imre még kőrösi tanár volt, amikor a Kossuth-utcai fejlődő iskolát már Dóczy-intézetnek és a beléjáró kisleányokat — követem a szóért: — Dóczylibáknak nevezték. Tiszta szerencse, hogy a név így nemcsak a nagyon érdemes névadóra, hanem a magyar református tanügy óriására is emlékeztet. S attól sem esik ki a világ feneke, ha az egyformán hangzó nevet nem y-nal, hanem egyszerű i-vel írjuk.

A Filadelfia Diakonissza Egylet a 30 éves jubileumi előkészítő ülésén Czeglédy Sándor bejelentette, hogy az egylet jubileumát egy új intézmény létesítésével akarják megünnepelni s ezen kívül a jövő évtől kezdve a diakonisszákat két kategóriában fogják képezni. Az egyikben ugyanaz lesz a kiképzés módszere, mint eddig s ez missziói és betegápolási szolgálatra képesíti a diakonisszákat, a másik kategóriában pedig csak missziói szolgálatra képezik ki a fiatal diakonisszákat. Az utóbbiba elsősorban egyetemet és tanítónőképzőintézetet végzett leányokat vesznek fel.

A homokkerti lelkészlakás megáldása. A debreceni presbitérium a Homokkerten lelkészlakás céljára lakóházat vétetett s ebbe a vezetőlelkész Kalas Ferenc családjával beköltözött. Az egyházzrész ezt ünnepélyes gyűlés keretében vette tudomásul, mely után a lakásban Uray Sándor lelkész fejtette ki, hogy a lelkészlakás hegyen épített vár, amelyet mindenki néz. Buzgó imádságában Isten áldását kérte a házra, a lelkészlakásra és a homokkerti gyülekezetre. Kalas Ferenc a gyűlés további részében dr. Erdős József az egyházzrész gondnokának hatalmas munkásságát méltatta és kérte, hogy a homokkerti templom mielőbbi felépítését is szorgalmazza.

Leventék úrvacsorázása. A debreceni református leventék december 18-án vezetőikkel istentiszteletre gyűltek össze a Nagytemplomban s közülök 763 ifjú úrvacsorát vett.

A leszakítás tömbnaptár megjelent. Ezt a naptárt ma már az egész protestántizmus közkincsének tartja, mert páratlan szolgálatával családok tömegét tanítja meg szeretni a bibliát. Ára 1:20 P, hátlap nélkül. Megrendelhető Bethánia könyvkereskedés, Budapest VIII. Gyulai Pál u. 9.

Harmoniumavatás a Tégláskertben. Nehány évvel ezelőtt megalakult Debrecenben a tégláskerti egyházzrészi körzet lakossága bensőséges harmoniumavató ünnepélyt rendezett az állami iskolában. Az Igét a felügyelő-lelkész: Molnár Ferenc ispotályi lelkész hirdette. Ezt szeretetvendégség követte, amely az őskeresztyénekre emlékeztető áhítatos érzések között folyt le.

A nagykarolyi egyházmegye tisztújításán esperes Fóris Lajos eddigi esperes lett, gondnok szintén Péchy László eddigi gondnok. A lelkészi tanácsbírói kar a régi maradt, csupán a meghalt Asztalos Kálmán helyére választatott Újlaky Béla hodászi lelkész. A világi tanácsbírói kar szintén a régi, egy helyre és világi főjegyzőségre pótszavazás lesz. Jegyzői kar a régi. A megválasztottak nagy része szinte egyhangúlag történt. Sok szerencsét kívánunk az egyházmegyének és tisztikarának.

A békésháti egyházmegye új tisztikara. 1. Esperes: Harsányi Pál. 2. Egyházmegyei gondnok: dr. Széll Gyula. 3. Lelkeszi főjegyző: Gönczy Béla. Világi főjegyző: dr. Petneházy László. Lelkeszi jegyző: Bakó László. Világi jegyző: Nagy Miklós. 4. Lelkeszi tanácsbírók: Arany Gusztáv, Gönczy Béla, Losonczy Endre, Szabó Dániel, Koppányi Gyula, Tereh Gyula, Marjay Géza, Szabó Béla, Böszörményi Jenő, Nagy Károly. Világi tanácsbírók: dr. Bartók György, dr. Csáky Lajos, dr. Eördögh Árpád, vitéz dr. Galamb Sándor, Jánossy Gyula, dr. Kiss László, Nagy Antal, Szabó Emil, dr. Mónus János, Lázár Lajos. 5. Tanár képviselők: D. Nagy Sándor, Berentés Lajos, Nagy Miklós. 6. Tanítóképviselők: Bene Ferenc, Kovács Ernő, Mágory Sámuel és vitéz Varga Kálmán. A választás csaknem egyhangúan történt. A kipróbált régi-új vezetőknek Isten minden áldását kívánjuk.

Új külmisziói munkaerőt küld ki a Magyar Református Külmisziói Szövetség a bulgáriai mohamedánok közé, Hary Dániel diakónus személyében. Az új misziói munkás rövidesen kiutazik Bulgáriába.

Használt bélyegét ne dobja el, hanem küldje el a Külmisziói Szövetségnek, mert azt értékesíteni tudjuk s az eladásból befolyt összeget külmisziói célra fordítjuk. Cím: Református Külmisziói Szövetség, Budapest, VIII., Gyulai Pál-utca 9., II/21.

Külmisziói központi lelkészi állást szervezett a Református Külmisziói Szövetség. — A lelkészi díjlevél most van jóváhagyás alatt illetékes fórumok előtt s rövid időn belül munkába állhat a külmiszió központi lelkésze.

A magyar külmiszió 30 éves. A Magyar Református Külmisziói Szövetség 1933-ban tölti be működése 30 éves fordulóját. A Szövetség 1903-ban alakult „Magyar Evangéliumi Keresztyén Missziói Szövetség” címen az akkori belmissziói egyesületek, különösen a Ker. Ifjúsági Egyesület azon tagjaiból, akik felelősséget éreztek a külmiszió nagy ügye iránt. Az 1933. jubileumi évet a Külmisziói Szövetség sorozatos demonstratív ünnepélyekkel és vidéki jubileumi konferenciák rendezésével ünnepli meg. Az ünnepély sorozatát január 6-án a Skót Misszió nagytermében tartandó szeretetvendégséggel nyitja meg a Szövetség, ahol is dr. Ravasz László püspök fog bibliamagyarazatot tartani.

Pályázat.

A Karcagi Református Nagykun Reál-gimnáziumnál 1933 február 1-ével betöltendő vallás tanári állásra a szabályszerű illetményekkel pályázatot hirdetünk.

Pályázhatnak okleveles vallás tanárok, vagy református hittudományi doktori oklevéllel bíró lelkészek. A megválasztandó tanárnak köteleznie kell magát, hogy szükség esetén a cserkészlet vezetését átveszi s a cserkészlet minősítést megszerzi.

Amennyiben az állásra olyan pályázó választatnék meg, aki még nem volt rendes vallás tanár, az egyelőre helyettes tanári minőségben alkalmaztatik mindaddig, míg a m. kir. vallás-és közoktatásügyi miniszterium fizetéskiegészítés szempontjából a rendes tanári állományba be nem sorozza, de folyatolagos alkalmaztatása vagy új pályázat kiírása felől a fenntartótestület minden iskolai év végén újra határoz.

Folyamodványok a Karcagi Református Reál-gimnázium igazgatóságához 1933 január 21-ig nyújthatók be, a következő mellékletekkel: születési anyakönyvi kivonat, érettségi bizonyítvány, tanári, esetleg doktori oklevél, esetleges szolgálati bizonyítvány, orvosi bizonyítvány, feleség protestáns voltának igazolása, állampolgárság igazolása.

Karcag, 1932 december 23.

Török Vince, igazgatótanács elnök. **Dr. Gaál László,** reál-gimnáziumi igazgató.

TARTALOM: K. B.: Kődös úton. — Tárcá. — Közélet: f. B. S.: Szélmalom-barc. — Kósa Béla: Magukra maradtak-e az egyházak? — Iskola: Horváth E. János: Összefoglalás. — Előfizetési felhívás. — Halottaink. — Különfélék. — Pályázat.

Laptulajdonos: Dr. KUN BÉLA.

Magyarország aranykoszorús mestere**Szlezák László**harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költséggel díjmentesen szolgá-

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATÓTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél.

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel,
1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel,
az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormány-
díszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székes-
fehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy
aranyéremmel kitüntetve, 1930. évi nemzetközi vá-
sáron emléklappal kitüntetve.**A budapesti Bazilika 7945 kilogram-
mos új harangja gyáramban készült.****SESZTINA LAJOS**vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

*

Kitünő tűtöképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, dísznövelő-képek, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1932—2491

Protestáns egyházi irodalom!

Dr. Baltazár Dezső: Elég nekem az
Isten kegyelme (Prédikációk) . . . 1.—
— A próbáltatások idejéből —.50

Czeplédy Emánuel: Baltazár Dezső
református püspök életrajza 2.50

MEGJELENT:

Dr. szentpéteri Kun Béla:
**Magyar református egyház-
alkotmány P 1-60**

Dr. Erdős Károly: Méliusz világító lám-
pásának sugara. —.30

Dr. Illyés Endre: A magyar református
földművelő nép lelki élete 2.90

Dr. Incze Gábor: Keresztelési beszédek . . . 3.—
— A magyar református imádság a XVI.
és XVII. században 6.—
— Az Úr áldassék! (57 magyar refor-
mátus lelkész prédikációja az év
különböző ünnepeire és vasárnap-
jaira) 7.—

Kesztyűsné Balogh Margit:

Az Úr zsámolyánál. Ára: P 3.—

Kovács János: Gyalogösvény (52 ifjúsági
prédikáció) 4.—

Dr. Sz. Kun Agota: A debreceni refor-
mátus Nagytemplom 3.—

Makkai Sándor: Öntudatos kálvinizmus 3.60

Orosz Tamás: Napsugár a szent berkek-
ben 4.—

Révész Imre: Kálvin élete —.80
— Révész Imre élete 8.—

Dr. Révész Imre: Az ige fénye (Prédi-
kációk) 1.20**Szabó Gyula:** Sötétségből világosság le-
gyen! (Prédikációk) 3.—**Szalonnás János:** A református leány
(Kötve) 6.—**Dr. Török István:** A Barthi theologia el-
méleti és gyakorló-lelkészi szem-
pontból —.50
— Barth Károly theológiájának kezdetei 3.—**Varga József:** Korálkönyv 6.—**Dr. Vasady Béla:** A hit misztériuma . . . 7.—**Vincze Elek:** Mi láttuk az ő dicsőségét...
(Prédikációk) 5.—**Vincze Károly:** Istennek angyalai 4.—

Fenti művek kaphatók:

„MÉLIUSZ“könyvkereskedésben, Debrecen,
Ferenc József-út 26. szám alatt.